

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 28-ми јуни 2022 година, врз основа на примена жалба од Здружение „Нексус – Граѓански концепт“, ја донесе следната:

ОДЛУКА

Во емисијата „Заспиј ако можеш“, емитувана на 8 јуни 2022 година на Телевизија Алфа, има прекршување на член 1 од Кодексот на новинарите на Македонија.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на 17-ти јуни 2022 година, Здружението „Нексус – Граѓански концепт“, Скопје (Nexus Civil Concept) поднесе жалба за емисијата „Заспиј ако можеш“, емитувана на 8-ми јуни на Телевизија „Алфа“ (www.alfa.mk).

Во жалбата поднесена од извршната директорка на здружението, Афродита Муслиу, се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, незастапена втора страна, мешање на факти и мислење, вест и коментар и пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, односно дека Кодексот на новинарите е прекршен во член 1 и член 13.

Муслиу посочува дека водителот Горан Момироски, во емисијата изнел неточни информации за здружението „Нексус Граѓански концепт“, Скопје. Таа вели дека во кајронот од емисијата бил поставен наслов „Дали е корупција кога сопруги на високи државни функционери добиваат милионски проекти?“, а во исто време, новинарот презентирал шема со фотографии и логоа, преку која го претставил Здружението и нејзе, како негов застапник.

Муслиу нагласува дека изнесените информации дека здружението преку „невладин систем“ и со помош и влијание на нејзиниот сопруг, Еролд Муслиу, како директор на Агенцијата за разузнавање, дошло до проекти од кои зело над 600 илјади евра, се искажани без проверка на фактите. Таа вели дека информациите биле изнесени без да се обрати и да го праша Здружението.

„Со ова, Горан Момировски ги крши членовите 1 и 13 од Кодексот на новинарите на Македонија, а националната ТВ АЛФА го пренесува тоа во живо на нивната Телевизија и на нивниот ФБ и YouTube профил. Со цел, да се опфати поголема гледаност на емисијата истата е проследувана (share) од неколку гледачи, но и од самиот Горан Момировски кој на својот ФБ напишал за емисијата, цитирам: „Емисија што ќе предизвика многу реакции“, велат од здружението Нексус Граѓански концепт.

Муслиу, меѓудругото, додава и дека по емитирањето на емисијата, следниот ден повеќе медиуми ја пренеле информацијата.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со член 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со Телевизија „Алфа“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Медиумот не одговори на наводите на жалителот.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно одлучи дека во емисијата „Заспиј ако можеш“, емитувана на 8-ми јуни 2022 година на Телевизија „Алфа“, има повреда на член 1 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. До колку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 28-ми јуни 2022 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Тие, најнапред, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да ги утврдува етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Став на Комисијата за жалби е дека исказаните наводи на новинарот/водителот Горан Момировски во емисијата „Заспиј ако можеш“ содржат елементи на висок јавен интерес, зашто прашата поврзани со евентуална злоупотреба на функцијата од страна на државните функционери се легитимна новинарска цел и не смеат да бидат изземена од теми за кои јавноста има право да биде информирана.

Новинарот во емисијата изнесува сериозни сомнежи за потенцијален случај на корупција преку таканаречено „тргување со влијание“, при тоа, наведувајќи лица и невладини организации. Во рамките на истражувањето кое го вршел повеќе од шест месеци, Момировски наведува дека невладини организации со кои раководеле сопругите на Вицепремиерот за економски прашања, Фатмир Битиќи и на директорот на Агенцијата за разузнавање, Ерол Муслиу, добиле грант од над 600 илјади евра за проект поврзан со рехабилитација на борци повратници од странските боишта. Неговите наводи одат во насока дека сопругите на Битиќи и Муслиу го добиле проектот, благодарение на влијанието на нивните сопрузи.

Новинарот во емисијата приложува и инфографика (шема) со фотографии и имиња и презимиња на споменатите државни функционери и на раководители на четири невладини организации, вклучително и на сопругите на Муслиу и Битиќи, кои наводно биле инволирани во случајот со доделувањето на проектот. При тоа, во текот на 12-минутниот осврт на

темата, поставен е кајрон со наслов „Дали е корупција кога сопруги на високи државни функционери добиваат милионски проекти?“

Комисијата се согласи дека начинот на кој се презентирани информациите во емисијата се едностранни и со отсуство на повеќе значајни аспекти на темата. Новинарот не тврди, но постојано изнесува сомнежи и навестува потенцијален случај на корупција, без тоа да го поткрепи со одредени факти или аргументи, што ќе обезбедат пообјективна и поверодостојна информација. Комисијата констатираше дека новинарот воопшто и не посочи на кои индиции ги темели своите сомнежи за наводна „трговија со влијание“. Ова уште повеќе што новинарот не се обратил до ниту една од засегнатите страни за да обезбеди став за своите изнесени наводи во емисијата, како на пример:

„Случајот кој што јас го истражувам со мала помош од луѓе од внатре и од странство, морам да бидам искрен, индицира дека сопруги на двајца високи државни функционери преку невладиниот систем, но со поддршка, помош, дошле до еден проект, учествувале во него и претпоставувам дека земале пари од над 620, 630 илјади евра.“

„Се работи за најтешкиот вид на корупција, се нарекува, да не го згрешам сега, „трговија со влијание“, најтешко докажливо дело... “

„Четири организации невладини, каде што во едната е главен човек Афродита Муслиу од „Нексус Граѓански концепт“, тоа е сопруга на Ерол Муслиу, и втората е Мирлинда Рушти Битиќи, „Иницијатива за европска перспектива“, кои што добиваат фантастичен проект од над 600 илјади евра“

„Таа подоцна станува дел од тој фонд од 618 илјади евра буџет, за кој не може никој да ме разубеди дека не е направено со низа други меѓучекори“.

За Комисијата е несфатливо како новинарот се впуштил во изнесување на вакви информации без да консултира ниту една од страните. Неговите сомнежи, секако, можат и треба да бидат повод за новинарско истражување, но тие не треба да бидат јавно споделувани доколку не бидат контактирани сите инволвирани страни.

Според гореневаденото, Комисијата најде дека во предметната емисија „Заспиј ако можеш“ е прекршен **член 1** од Кодексот на новинарите во делот дека новинарот треба да обезбеди „втора страна“, односно да им даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку

два меѓусебно неповрзани извора. Изборот на фактите мора да обезбеди објективна информација и согледување на сите значајни аспекти на темата за која се говори.

Комисијата нотираше и дека гостинка во предметната емисија е претседателката на Државната комисија за спречување на корупцијата, Билјана Ивановска, која вели дека не би можела да говори за конкретниот случај и дека треба добро да се истражат сомнежите.

Во однос на наводите во жалбата дека во емисијата е прекршен и член 13 од Кодексот на новинарите, Комисијата на најде прекршување на тој член, зашто новинарите имаат право да коментираат, особено кога се работи за дебатни емисии во живо, како што е во случајов.

Став на Комисијата за жалби е дека критичкото следење на настаните, а особено на работата на носителите на јавни функции се меѓу главните задачи на новинарите, но тоа, секогаш треба да биде во согласност со новинарските начела. Во овој контекст, Комисијата го охрабрува истражувачкото новинарство, особено кога фокус на истражувањата се потенцијални злоупотреби од страна на државни функционери и институции.

Комисијата, на крајот, детектираше и дека дел од искажаните наводи на новинарот Момировски во емисијата, следниот ден беа пренесени од повеќе медиуми, кои исто така, се предмет на жалби пред Советот за етика во медиумите.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Ердџан Ахмет и Димитар Мицев.

Се обврзува телевизија Алфа (www.alfa.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

